

Raadsnota

Raadsvergadering de dato 10 juli 2023

Onderwerp: Kadernota 2023

Aan de gemeenteraad,

1. Doel, Samenvatting en Advies van het raadsvoorstel

De kadernota is een belangrijk kaderstellend instrument van de gemeenteraad waarmee de raad richting geeft aan het college voor het opstellen van de programmabegroting 2024. Daarnaast verstrekt het college met de kadernota inzicht in het lopende begrotingsjaar.

De financiële ruimte van onze gemeente wordt in belangrijke mate bepaald door de besluitvorming door de Rijksoverheid over het Gemeentefonds. Voor de komende begrotingsronde is dat met name relevant omdat wij meer duidelijkheid vanuit het Rijk verwachten over de structurele financiering van gemeenten (vanaf 2026 en verder). Uw raad wordt via een separaat raadsinformatie-bulletin geïnformeerd over de gevolgen van de meicirculaire 2023 voor onze gemeente.

2. Situatie / Aanleiding / Probleem

Het aanbieden van de kadernota aan uw raad is een belangrijk, jaarlijks terugkerend moment in de Planning & Control cyclus. Het formele kader hiervoor is als volgt vastgelegd in de financiële verordening:

- Art. 4 lid 1: Het college biedt de raad elk jaar een kadernota aan met een voorstel voor het beleid en de financiële kaders van de begroting voor het volgende begrotingsjaar en de meerjarenraming;
- Art. 6 lid 1: Het college informeert en adviseert de raad door middel van de kadernota (en najaarsnota) over de begroting van het lopende begrotingsjaar;
- Art. 6 lid 2: In de kadernota (en najaarsnota) worden noemenswaardige afwijkingen op de oorspronkelijke raming van de baten en de lasten van programma's en investeringskredieten toegelicht en er worden voorstellen gedaan voor (eventuele) beleidstoevoegingen.

Samengevat geeft de kadernota inzicht in het lopende begrotingsjaar en geeft de kadernota richting aan het opstellen van de begroting voor het volgende begrotingsjaar.

3. Relatie met bestaand beleid

De bestaande financiële beleidskaders voor deze kadernota bestaan uit de eerder vastgestelde programmabegrotingen en de door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen. Daarnaast gelden ook de kadernota's uit voorgaande begrotingsjaren en de financiële verordening als bestaand financieel beleid.

Ten behoeve van de overzichtelijkheid van het stuk zijn alle bedragen afgerond op € 1.000 tenzij een afronding op inhoudelijke gronden niet gewenst is.

4. Gewenst beleid en mogelijke opties

In de onderstaande paragraaf zijn de concrete aandachtspunten en voorstellen opgenomen. Een samenvatting van de financiële gevolgen van deze voorstellen is opgenomen in onderdeel 8 van deze raadsnota. Voor de rangschikking van de onderwerpen sluiten we aan bij de programma-indeling van de begroting 2023, met een toevoeging voor algemene punten.

4.1 Programma Veiligheid, Toezicht en Handhaving

- 4.1.1 *Beveiliging kerststad “crowdmanagement / verkeersmanagement”*
- 4.1.2 *Opstellen beleidsplan VVTH*
- 4.1.3 *Onderzoek formatieplaats OOV*

4.2 Programma Economie en Toerisme

- 4.2.1 *Toeristenbelasting*
- 4.2.2 *Ondernemersdesk*
- 4.2.3 *Evenementenbeleid*
- 4.2.4 *Uitvoeringskosten Visie Vrijetijdseconomie*
- 4.2.5 *Uitvoeringskosten regionale samenwerking Visie Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg*
- 4.2.6 *Verhoging evenementenbudget 2023*
- 4.2.7 *Structureel budget promotiecampagnes*

4.3 Programma Verkeer, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

- 4.3.1 *Parkeerbeleidsplan*
- 4.3.2 *Vorbereidingskosten parkeergarage Aan de Kei*
- 4.3.3 *Wegenlegger en verkeersveiligheidsmaatregelen*
- 4.3.4 *Stimuleren duurzaam reisgedrag, langzaam verkeersverbinding en deelmobiliteit*
- 4.3.5 *Valkenburg ontwikkelt Oost*
- 4.3.6 *Ophoging bestemmingsreserve strategische projecten*
- 4.3.7 *Indexering onderhoud wegen*
- 4.3.8 *Broekhem reparatie deklaag*
- 4.3.9 *Vervanging kunstwerken als investeringsprogramma opnemen*
- 4.3.10 *Bijstelling onderhoudsplanning 2023-2026 civieltechnische kunstwerken*

4.4 Programma Sport, Cultuur en Recreatie

- 4.4.1 *Kantplanken kunstgrasvelden VV Walram en VV Berg ‘28*
- 4.4.2 *Verlichting natuurgras voetbalvelden SV Geuldal en VV Berg ‘28*
- 4.4.3 *Raamovereenkomsten (ontzorgingscontracten) beheer en onderhoud*
- 4.4.4 *Renovatie hoogstamfruitboomgaard Daalhemerweg*
- 4.4.5 *Terreinrichting hoogwaterbuffer Beatrixsingel*
- 4.4.6 *Vijver Halderpark*
- 4.4.7 *Vijver Mauritiussingel*
- 4.4.8 *MJOP Openbaar Groen & Vijvers, Gemeentelijke Begraafplaatsen*
- 4.4.9 *Uitvoering groenbeleidsplan*
- 4.4.10 *Van Kuurpark naar Natuurpark*
- 4.4.11 *Cultuurbeleidsplan*
- 4.4.12 *Onderhoud buitenkunstwerken*
- 4.4.13 *Beleid cultureel erfgoed*
- 4.4.14 *Project aansprakelijkheid en eigendommen groeves*
- 4.4.15 *Sporthal de Bosdries*

4.5 Programma Onderwijs

- 4.5.1 Adelante krediet en huisvesting onderwijs (watersnood)*
- 4.5.2 Nieuwbouw openbare basisschool Berg en uitbreiding openbare basisschool Broekhem*
- 4.5.3 Onderwijsachterstandenbeleid*

4.6 Programma Sociaal Domein

- 4.6.1 Structurele invulling taakstelling sociaal domein*
- 4.6.2 Ontwikkelingen Xonar*
- 4.6.3 Beleid armoede en schuldhulpverlening*
- 4.6.4 WMO uitvoeringsplan*
- 4.6.5 Onderbreking financiersystematiek voogdij en 18+*
- 4.6.6 Indexering sociaal domein*

4.7 Programma Volksgezondheid en Milieu

- 4.7.1 Riolering / GRP / Waterprogramma*
- 4.7.2 Lokale energiecoöperatie*
- 4.7.3 Beleidskader afval en programma circulaire economie*

4.8 Algemeen, bestuur en ondersteuning en overhead

- 4.8.1 Subsidieverkenning*
- 4.8.2 Formatieplaats financiële administratie*
- 4.8.3 Formatie en toekomst buitendienst*
- 4.8.4 Bijstelling energiekosten*
- 4.8.5 Gevolgen CAO personeelsbegroting*
- 4.8.6 Overige indexeringen*
- 4.8.7 Uitkering dividend Enexis 2023*
- 4.8.8 BsGW harmonisatie belastingheffing*

4.1 Programma Veiligheid, Toezicht en Handhaving

4.1.1 Beveiliging kerststad “crowdmanagement / verkeersmanagement”

In 2022 is uit de aanbesteding van de onderdelen ‘crowdmanagement’ en ‘verkeersmanagement’ gebleken dat de kosten hoger liggen dan geraamd. Dit door een toename van de personele kosten en een stijging van de materiaalkosten. Verzocht wordt het budget voor ‘crowdmanagement’ en ‘verkeersmanagement’ (kerstparade en gemeentegrot) vanaf 2023 structureel te verhogen met € 136.000. In de meerjarenraming, jaarschijf 2024, is deze post nu opgenomen voor € 227.000. Dit wordt dan € 363.000, vanaf 2024. Opgemerkt wordt dat uit de aanbesteding in 2023 moet blijken of dit budget daadwerkelijk toereikend is.

4.1.2 Opstellen beleidsplan VVTH

Het opstellen van een Beleidsplan VVTH is een wettelijke verplichting waar de gemeente iedere vier jaar uitvoering aan moet geven. Het huidige beleidsplan geldt tot en met 2024. In 2024 moet een nieuw beleidsplan opgesteld worden. Het advies is om dit beleidsplan in samenwerking met een externe partij op te stellen. De externe advieskosten worden geraamd op € 30.000. Voorgesteld wordt om dit bedrag in 2024 ter beschikking te stellen als incidenteel projectbudget.

4.1.3 Onderzoek formatieplaats OOV

De formatie voor Openbare Orde en Veiligheid (OOV) van onze gemeente staat al een aantal jaren formeel voor 1,0 fte opgenomen in de begroting. We kennen grootstedelijke problematieken op het gebied van openbare orde en veiligheid. Bovendien zien we door toenemende ondermijning een grotere werklast ontstaan in zeer complexe dossiers. Daarnaast is de OOV-organisatie kwetsbaar. De komende tijd gaan wij onderzoeken of de formatie uitbreiding behoeft. Richting begrotingsvergadering kunnen wij u hier nader over informeren.

4.2 Programma Economie en Toerisme

4.2.1 Toeristenbelasting

Gelijktijdig met de kadernota 2023 wordt de verordening toeristenbelasting 2024 ter vaststelling aan uw raad aangeboden. Met deze verordening wordt de formele besluitvorming voorgelegd van de in de programmabegroting 2023 aangekondigde verhoging van de toeristenbelasting. De structurele verhoging van de baten van de toeristenbelasting schatten wij in op € 550.000 met ingang van 2024.

4.2.2 Ondernemersdesk

Eind 2023 vindt de evaluatie van de pilot van de Ondernemersdesk plaats. Indien uit de evaluatie blijkt dat wij deze willen doorzetten zal er een structureel bedrag hiervoor beschikbaar gemaakt moeten worden. Het advies is om vanaf 2024 een structurele reservering van € 90.000 hiervoor op te nemen die uiteraard alleen ingezet wordt indien bij de evaluatie besloten wordt de pilot een structureel vervolg te geven.

4.2.3 Evenementenbeleid

Het is wenselijk om na het afronden van de visie vrijetijdseconomie (VTE), in lijn met deze visie een evenementenbeleid nader uit te werken. Op dit moment hebben wij een verouderd beleid. Dit dient aangepast te worden aan de vast te stellen visie VTE. Daarmee ontstaat er een nieuw richtinggevend kader voor initiatieven en ontwikkelingen binnen deze sector. Dit nieuwe beleidsdocument is ook noodzakelijk om een betere sturing te geven aan het jaarlijkse evenementenbudget. De (eenmalige) kosten voor de opstelling en begeleiding van dit traject door

een terzake kundig bureau ramen wij op € 50.000 (incl. participatietraject met de stakeholders binnen deze sector in onze gemeente).

4.2.4 Uitvoeringskosten Visie Vrijetijdseconomie

De nieuwe visie VTE is momenteel in uitwerking. Om vervolgens actief te kunnen sturen zal er aansluitend behoefte zijn aan een uitvoeringsprogramma. Er zijn op dit moment maar zeer beperkt middelen binnen het programma hiervoor beschikbaar. Het advies is om 50% van de aangekondigde verhoging van de toeristenbelasting als dekking te reserveren voor een uitvoeringsprogramma in lijn met de nieuwe visie VTE.

4.2.5 Uitvoeringskosten regionale samenwerking Visie Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg

De vastgestelde regionale Visie Vrijetijdseconomie Zuid-Limburg vraagt om een regionale aanpak van een aantal onderwerpen. Ten einde deze op te kunnen pakken wordt er een uitvoeringsorgaan vormgegeven. De gemeentelijke inbreng kan bestaan uit het leveren van personele inzet danwel een financiële bijdrage. Aan beide aspecten zitten kosten verbonden. De uitvoeringskosten voor de regionale aanpak worden geraamd op € 300.000 op jaarbasis. Over de toe te passen verdeelsleutel vindt momenteel nog afstemming plaats. Wij ramen de kosten voor onze bijdrage op dit moment op € 19.000 op jaarbasis.

4.2.6 Verhoging evenementenbudget 2023

Het restant evenementenbudget uit de afgelopen jaren bedraagt € 20.190. Het betreft een bedrag dat al enkele jaren binnen de algemene dekkingsreserve is gelabeld voor het voldoen van eventuele achterstallige subsidies. Deze reservering is niet meer noodzakelijk en voorgesteld wordt dit bedrag in te zetten ter dekking voor het jaarprogramma evenementen 2023.

4.2.7 Structureel budget promotiecampagnes

Een deel van het evenementenbudget wordt al enkele jaren gebruikt voor citymarketing. De opzet van promotiecampagnes, lantaarnpaalbanieren, advertenties, social media campagnes en nieuwe stadsplattegronden worden uit dit budget betaald. De kosten horen eigenlijk niet thuis binnen het evenementenbudget. Het budget is echter oorspronkelijk bedoeld voor de verwerving, organisatie danwel stimulering van evenementen. Voorstel is om vanaf 2024 een structureel bedrag van € 30.000 extra beschikbaar te stellen voor dergelijke promotiecampagnes zodat het evenementenbudget volledig ingezet kan worden voor het oorspronkelijk beoogde doel.

4.3 Programma Verkeer, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

4.3.1 Parkeerbeleidsplan

Het parkeerbeleidsplan en meerjarenuitvoeringsplan (MUP) zal nog worden vastgesteld voor de komende 5 jaar inclusief de benodigde investeringen voor het tot uitvoering kunnen brengen van het parkeerbeleid, de parkeerorganisatie en onder andere de evaluatie van het autoluw centrum en vergunningparkeren.

4.3.2 Voorbereidingskosten parkeergarage Aan de Kei

Een aanbesteding voor een nieuw raamcontract beheer en onderhoud parkeergarage dient te worden opgestart. Het voorstel is om voor de voorbereidingskosten € 25.000 te reserveren binnen de begroting van 2024. Voor de dekking van deze kosten wordt voorgesteld om deze in 2024 te onttrekken uit de egalisatiereserve parkeerexploitatie.

4.3.3 Wegenlegger en verkeersveiligheidsmaatregelen

De afgelopen periode is de wegenlegger op onderdelen geactualiseerd. Daarnaast dienen op een viertal plaatsen de bebouwde kom grens te worden aangepast. Bij de vaststelling van de nieuwe komgrenzen zullen eveneens verkeersremmende voorzieningen in de vorm van zogenaamde 'komremmers' worden voorgesteld. Een deel van deze voorzieningen kan financieel worden opgevangen vanuit het reguliere budget verkeersveiligheidsprojecten.

Daarnaast wordt op dit moment overleg gevoerd met de bewoners en de Provincie Limburg over te nemen snelheidsremmende maatregelen op de invalswegen van de kern Valkenburg. Het betreft de Oud Valkenburgerweg (Neerhem), Emmaberg en Cauberg. Deze maatregelen kunnen niet gedekt worden uit het budget voor verkeersveiligheid. Ter uitvoering van deze aanvullende maatregelen verzoeken wij u een bedrag van € 120.000 ter beschikking te stellen.

4.3.4 Stimuleren duurzaam reisgedrag, langzaam verkeersverbinding en deelmobiliteit

In het MUP van het mobiliteitsplan zijn opgenomen het onderzoek alternatieve fietsroutes en de haalbaarheid van de P+R locaties. Deze onderzoeken zijn bijna afgerond. Vooruitlopend op de definitieve resultaten stellen we voor om te starten met:

1. De randparkeervoorziening Nieuwegeweg nader uit te werken tot een voorontwerp en kostenraming en de verkenning tot bestemmingsplanwijziging en het verkrijgen van vergunningen/ontheffingen.
2. Een haalbaarheidsonderzoek naar de realisatie van een separate fiets/voetgangerstunnel onder het spoor nabij de bestaande verkeerstunnel Hekerbeekweg.

4.3.4a Onderzoek haalbaarheid fiets-voetgangerstunnel

Ad 2. Het regionaal fietsnetwerk dat ten behoeve van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets is vastgesteld bestaat uit een aantal zogenaamde doorfietsroutes. Het wegnemen van barrières draagt bij aan het stimuleren en faciliteren van schone mobiliteit. Het spoor en de verkeerslichten in Valkenburg zijn voor fietsers (en voetgangers) barrières. De aanleg van een fiets-/voetgangerstunnel die Hekerbeek verbindt met het centrum (via Villa Via Nova) zou op meerdere gebieden meerwaarde kunnen hebben namelijk voor de doorfietsroutes van het utilitair als recreatief fietsnetwerk Zuid-Limburg waarbij verkeerslichten en de smalle tunnel vermeden kunnen worden, voor de wijk en voor een mooie looproute van en naar de mogelijke randparking Nieuwegeweg. Het voorstel is hiervoor eenmalig onderzoeksbudget te verstrekken zodoende de haalbaarheid van een fiets-/voetgangerstunnel te bepalen. Dit kost incidenteel € 15.000 (uitvoering start in 2023).

4.3.4b Deelmobiliteit

Vanuit het MUP is door de provincie Limburg onderzoek gedaan naar de implementatie en haalbaarheid van een deelfietsensysteem. Dit biedt een basis voor verdere verkenning naar de mogelijkheden om twee deelfietsystemen naast elkaar te gaan hanteren te weten: de niet-elektrische deelfiets (relatie Maastricht- Valkenburg en aansluiting op deelfietsstelsel Maastricht) en elektrische deelfietsen (relatie Valkenburg-Parkstad). Een concreet voorstel hiertoe zal op een later moment aan uw raad worden voorgelegd.

4.3.5 Valkenburg Ontwikkelt Oost

Op 10 oktober 2022 heeft uw raad ingestemd met het voorstel tot uitwerking van het uitvoeringsprogramma voor Valkenburg Oost. De projectorganisatie is ingericht en de werkzaamheden om te komen tot het programma zijn opgestart. De eerste contouren verwachten wij eind dit jaar te kunnen presenteren. Het betreft een omvangrijk plangebied met daarin nog de nodige te maken keuzes richting uitvoering.

4.3.6 Ophoging bestemmingsreserve strategische projecten

Uw raad heeft enkele jaren geleden een bestemmingsreserve strategische projecten ingesteld. Wanneer zich projecten aandienen, die naar het oordeel van de raad strategisch en economisch van belang zijn voor onze gemeente en een haalbare businesscase zou kunnen ontstaan door een eenmalige gemeentelijke investeringsbijdrage, dan kan deze reserve daarvoor worden ingezet. Gelet op de vele strategische ontwikkelingen en de huidige stand van de reserve achten wij de reserve naar de toekomst toe ontoereikend (€ 3.729.000 stand per 31 december 2022 uit jaarrekening 2022).

Het advies is dan ook om hier op te anticiperen en 50% van de aangekondigde verhoging van de toeristenbelasting als dekking te reserveren voor de uitvoering van programma's waaronder gebiedsontwikkelingen, door middel van een structurele storting in de bestemmingsreserve strategische projecten van € 275.000 (vanaf 2024).

Voordeel van vroegtijdige reservering van dekking voor ontwikkelingen is dat wij ook bij het verkennen van subsidiemogelijkheden reeds kunnen aantonen dat wij hierop anticiperen en dus ook onze eigen bijdrage reeds (deels) ter beschikking hebben. Dit maakt het verkrijgen van cofinanciering makkelijker.

4.3.7 Indexering onderhoud wegen

Door externe factoren is de prijsindex in de grond, weg en waterbouw toegenomen. Vanaf het begin 2022 heeft dit een stijging van prijzen teweeg gebracht van 33%. Het budget onderhoud wegen is hierdoor ontoereikend. Het voorstel is deze prijsstijging te compenseren door een incidentele verhoging van het onderhoudsbudget met 33%, zijn € 250.000 in 2023.

Voor 2024 geeft het CBS momenteel onder de GWW totaalindex een verwachte indexering af van 25%. Deze prijsstijging wordt verdisconteerd in de MJOP's onderhoud als deze worden aangeboden in 2024.

4.3.8 Broekhem reparatie deklaag

Het weggedeelte Broekhem tussen rotonde Beekstraat en Geneindestraat staat over enkele jaren op de planning voor groot onderhoud inclusief riolen. De deklaag van het asfalt is echter momenteel toe aan curatief onderhoud. Het voorstel is de deklaag te vervangen zodat de veiligheid is gewaarborgd tot aan groot onderhoud. De kosten hiervoor bedragen eenmalig € 270.000 in 2023.

4.3.9 Vervanging kunstwerken als investeringsprogramma opnemen

We stellen voor om de volgende investeringen en de daaruit volgende kapitaallasten op te nemen in de begroting 2024:

- Voetgangersbrug bij Kasteel Oost in Geulpark - 2026 - € 75.000
- Verkeersbrug Eigenweg (Houthem) - 2024 - € 200.000
- Verkeersbrug (duiker) Hoogbeek Schin op Geul - 2023 - € 75.000

4.3.10 Bijstelling onderhoudsplanning 2023-2026 civieltechnische kunstwerken

De onderhoudsplanning civieltechnische kunstwerken is voor de jaren 2023 t/m 2026 geactualiseerd. Op basis hiervan is voor deze periode een bedrag benodigd van € 414.000 voor klein onderhoud, groot onderhoud en reguliere inspecties. Rekening houdende met de beschikbare middelen in en de structurele toevoegingen aan de desbetreffende voorziening in genoemde periode is een aanvullende storting nodig van € 44.000 om volledige uitvoering te kunnen geven aan deze planning. Voorgesteld wordt om dit bedrag in 2023 te reserveren.

4.4 Programma Sport, Cultuur en Recreatie

4.4.1 Kantplanken kunstgrasvelden VV Walram en VV Berg '28

Bij het onderhoud van kunstgras sportvelden is sprake van het toepassen van materialen op of in de bodem. Voor het toepassen van grond/zand en steenachtige bouwstoffen op of in de bodem, zijn specifieke eisen voor bescherming van bodem en oppervlaktewater uitgewerkt in het Besluit bodemkwaliteit (Bbk). Daarnaast gelden de algemene zorgplichtbepalingen (art. 13 Wbb en art. 7 Bbk), die zijn bedoeld als vangnet voor situaties waarin het Besluit bodemkwaliteit niet van toepassing is.

In de afgelopen jaren is gebleken dat beheerders zich niet altijd voldoende bewust zijn van de bestaande wet- en regelgeving en de zorgplicht die daaruit voortvloeit. Diverse onderzoeken van INTRON, het RIVM en de Branche vereniging Sport en Cultuurtechniek geven aan dat het gebruik van rubbergranulaat op kunstgrasvelden door verspreiding en uitloging van stoffen belastend kan zijn voor het milieu in de directe omgeving van het kunstgras sportveld. Adequate maatregelen zijn nodig om het milieu te beschermen.

Om als gemeente te voldoen aan de zorgplicht zijn we voornemens om technische maatregelen toe te passen bij de bestaande kunstgrasvelden van VV Walram en VV Berg '28. Deze technische maatregelen betreffen het aanbrengen van kantplanken aan de binnenzijde van het leunhekwerk rondom het gehele veld, incl. een schoonlooprooster bij de toegangspoort tot het veld. Voor het realiseren van deze technische maatregelen is een budget nodig van € 49.000. Wij stellen voor om dat bedrag in 2023 toe te voegen aan de lopende begroting Sportterreinen - Onderhoud sportcomplexen kunstgras.

4.4.2 Verlichting natuurgras voetbalvelden SV Geuldal en VV Berg '28

Afgelopen periode is uit periodieke controles en uitgevoerde (stabiliteits)onderzoeken gebleken dat twee voetbalverenigingen binnen de gemeente, te weten SV Geuldal en VV Berg '28, problemen hebben met de bestaande verlichting rondom de natuurgras sportvelden. Het gaat om defecte armaturen en onveilige lichtmasten. Gezien de lopende gebruikersovereenkomsten is de gemeente verantwoordelijk voor het oplossen van de verlichtingsproblemen bij deze twee voetbalverenigingen.

Rondom het trainingsveld van SV Geuldal zijn de bestaande lampen niet meer één op één te vervangen, waardoor enkele armaturen in zijn geheel vervangen dienen te worden. Aangezien nieuwe conventionele armaturen zorgen voor een ander lichtbeeld, -kleur en -verdeling ten opzichte van de overige bestaande lampen, wordt geadviseerd om alle bestaande armaturen te vervangen. In het kader van duurzaamheid heeft het de voorkeur om in de nieuwe situatie dan ook te kiezen voor LED-armaturen. Aangezien deze LED-armaturen qua gewicht zwaarder zijn dan de huidige armaturen, is een preventief onderzoek uitgevoerd naar de stabiliteit van de bestaande lichtmasten. Uit dit onderzoek is gebleken dat drie (3) van de vier (4) lichtmasten corrosie vertonen op de lasnaad (het meest kritische deel van de mast), waardoor deze lichtmasten, ook in de huidige situatie, "tijdelijk stabiel" zijn bevonden voor de komende zes (6) maanden. Voor het wegwerken van de onveilige situatie (vervangen van de lichtmasten) en het oplossen van dit verlichtingsprobleem (vernieuwen van de bestaande conventionele armaturen door LED-armaturen) is een budget nodig van € 27.500.

Bij VV Berg '28 zijn vier (4) van de zes (6) bestaande lichtmasten op het trainingsveld / tweede wedstrijdveld niet meer veilig, aangezien deze op de verbindingen aan het bewegen zijn. Na gedegen onderzoek en advisering is de conclusie dat het gelijktijdig vervangen van alle zes (6) de lichtmasten inclusief het aanbrengen van nieuwe LED-armaturen in het kader van veiligheid en duurzaamheid de meest geschikte oplossing is. Voor het wegwerken van de onveilige situatie

(vervangen van de lichtmasten) en het verduurzamen van de verlichting is een budget nodig van € 42.500.

Wij stellen voor om het totaal benodigde bedrag ad € 70.000 toe te voegen aan de lopende begroting Sportterreinen - Onderhoud sportcomplexen.

4.4.3 Raamovereenkomsten (ontzorgingscontracten) beheer en onderhoud

De situatie in de wereld brengt grote veranderingen met zich mee vanuit economisch oogpunt en hebben derhalve ook hun effect op de lopende (en voor 2024 en verder opnieuw aan te besteden) raamovereenkomsten betreffende Afval & Reiniging, Onderhoud Openbaar Groen en Onderhoud Sportvelden. Hierdoor valt de jaarlijkse indexatie hoger uit dan verwacht en bedraagt deze 5,8% (€ 29.000) voor de raamovereenkomst Afval & Reiniging, respectievelijk 11,3% (€ 35.500) voor de raamovereenkomst Onderhoud Openbaar Groen, respectievelijk 8% (€ 12.000) voor de raamovereenkomst Onderhoud Sportvelden. Om de regulier beschikbare budgetten in lijn te laten lopen met de indexatie wordt verzocht om een structurele verhoging van het budget Groenvoorzieningen - Ontzorgingscontract Groen en Reiniging ter grootte van € 64.500 en een structurele verhoging van het budget Sportvelden - Onderhoud sportcomplexen ter grootte van € 12.000 vanaf 2023. Deze kostenverhoging wordt in 2023 ten laste gebracht van het begrotingsresultaat en vanaf 2024 kan dit gedekt worden uit de stelpost indexatie en loon- en prijscompensatie uit het gemeentefonds.

Daarnaast stellen we voor om het budget Groenvoorziening - Ontzorgingscontract Groen en Reiniging vanaf 2023 structureel te verhogen met € 17.500 als gevolg van de areaaluitbreiding van een aantal objecten die zijn overgekomen naar de gemeente.

4.4.4 Renovatie hoogstamfruitboomgaard Daalhemerweg

Gebleken is dat een onderhoudsachterstand is ontstaan aan de aanwezige hoogstamfruitbomen op de uit pacht terug gekregen percelen aan de Daalhemerweg. Tevens ontbreekt een deugdelijke afrastering ten behoeve van de gewenste, toekomstige begrazing met schapen. Om deze achterstand weg te werken en het perceel middels een vaste afrastering geschikt te maken voor gefaseerde begrazing is een eenmalig budget nodig van € 30.000. Wij stellen voor om dat bedrag toe te voegen aan de lopende begroting Groenvoorziening - Renovaties groenvoorzieningen en aanplant bomen.

4.4.5 Terreininrichting hoogwaterbuffer Beatrixsingel

Gebleken is dat rondom de hoogwaterbuffer slechts deels een deugdelijke afrastering ten behoeve van de gewenste, toekomstige begrazing met koeien voorzien is. Om deze afrastering te completeren en daarmee het deel westelijk van de Kruytmolenweg geschikt te maken voor begrazing door koeien, maar waarbij het gebied middels klappoorten toegankelijk blijft voor wandelaars, is een eenmalig budget nodig van € 8.000. Wij stellen voor om dat bedrag toe te voegen aan de lopende begroting Groenvoorziening - Renovaties groenvoorzieningen en aanplant bomen.

4.4.6 Vijver Halderpark

De huidige onderhoudsstaat van de vijver in het Halderpark laat te wensen over. Vanuit de wens om de vijver grondig op te schonen is eind 2022 onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van (al dan niet beschermd) flora en fauna en de samenstelling van het slib op de bodem van de vijver. Het voornemen is om de vijver in het Halderpark in het vierde kwartaal van 2023 op te schonen. Voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud rondom de vijver en het opschonen van de vijverbodem is een incidenteel budget nodig van € 45.000. Wij stellen voor om dit bedrag toe te

voegen aan de lopende begroting Groenvoorziening - Renovaties groenvoorzieningen en aanplant bomen.

4.4.7 Vijver Mauritiussingel

De vijver aan de Mauritiussingel in Schin op Geul dient opgeschoond te worden. Er is sprake van licht verontreinigd slib. Hiervoor is eenmalig een bedrag van € 64.000 nodig in 2023.

4.4.8 MJOP Openbaar Groen & Vijvers, Gemeentelijke Begraafplaatsen

De kosten voor het opstellen van separate meerjarige onderhoudsplannen voor de assets openbaar Groen, vijvers en gemeentelijke begraafplaatsen zullen betrokken worden bij de samenstelling van de begroting 2024.

4.4.9 Uitvoering groenbeleidsplan

Op 3 april jl. heeft uw raad het groenbeleidsplan vastgesteld. Tevens zijn er gelden vrijgespeeld om gedurende 2023 al een aantal zaken uit te werken. Zoals aangegeven in het raadsvoorstel komen uit het groenbeleidsplan een behoorlijk aantal andere projecten naar voren (uitvoeringsprogramma) om deze visie ook daadwerkelijk buiten te kunnen realiseren. Voor het realiseren van deze projecten is minimaal 8 miljoen euro nodig. Hier zitten nog PM posten bij. Het gaat te ver om dit nu in een keer aan te vragen.

Zoals toegezegd zouden wij inzichtelijk maken bij de kadernota welk bedrag wij verantwoord kunnen vrijmaken hiervoor. Wij achten het verantwoord om structureel € 200.000 vrij te maken voor de uitvoering van het groenbeleidsplan (t.b.v. investeringsbedragen of onderzoeken voortkomend uit het uitvoeringsprogramma). Jaarlijks kunnen wij dan vanaf 2024 op basis van dit bedrag een uitvoeringsprogramma opstellen waarover wij verantwoording afleggen aan uw raad.

Mochten er vanuit deze uitvoeringsprojecten structurele consequenties voor onderhoudsbudgetten volgen, dan worden deze jaarlijks via de jaarcyclus separaat aan uw raad ter besluitvorming voorgelegd. Zo kunnen sommige projecten zorgen voor minder onderhoud, maar juist andere projecten zorgen voor aanvullende onderhoudskosten.

4.4.10 Van Kuurpark naar Natuurpark

De potentie van het Kuurpark wordt op dit moment niet benut. Het is een prachtige unieke plek, dichtbij het centrum. Door het hoogteverschil en onduidelijke toegangen wordt het Kuurpark echter nauwelijks gevonden en bezocht. Het huidige Kuurpark, met een verouderde inrichting met veel asfalt, verhardingen en waar de gazons zijn omgewoeld door de wilde zwijnen, verdient veel beter in deze tijd.

Uitgangspunt is een natuurlijke inrichting met een integrale uitwerking waarbij juist de samenhang van biodiversiteit, natuurontwikkeling en natuurbeheer, zonering, ontstening, water vasthouden, recreatief medegebruik en cultuurhistorie, de plek de allure geeft die deze plek verdient. Een plek in Valkenburg waar inwoners van Valkenburg trots op zijn en waar de bezoekers verrast worden. We zetten in de basis in op natuurversterking (hoofduitgangspunt) met daarin opgenomen een betere beleving en op een acceptabele wijze ingepast mogelijkheden voor recreatie, ontspanning en ruimte voor (top)sport passend bij ons Wielerstad profiel. We zorgen daarin meteen voor betere verbindingen tussen de losse pareltjes binnen Valkenburg-West (bedrijven kop Cauberg, parkeerterrein, OLT, Cauberg, Plenkert). Dit biedt ruimte voor de gewenste conceptuele doorontwikkeling vanuit de visie Valkenburg West en daarmee ook potentie voor verbeterde (economische) ontwikkeling.

De timing om nu aan de slag te gaan met de herinrichting:

- realiseert een parel en verbinding door het stijgpunt vanuit de Visie Valkenburg-West;
- geeft uitwerking aan dit project zoals bedoeld in het groenbeleidsplan;
- geeft een oplossing voor de huidige zeer moeilijk beheerbare en steeds slechter wordende situatie in de openbare ruimte;
- geeft een duidelijke zonering aan in gebruiksfuncties;
- past binnen topsport ambities (evenementen);
- Holland Casino denkt na over terras exploitatie;
- subsidiekansen vanuit o.a. het programma landelijk gebied (Provincie Limburg) zijn groot;
- er is een groot draagvlak-bij de “buren” van het kuurpark om over te gaan tot nadere uitwerking en herinrichting aan de hand van de presentatie zoals getoond in de themabijeenkomst.

De kosten van de totale herinrichting worden geraamd op € 3,6 miljoen. Voorgesteld wordt om de Investeringsreserve Kop Cauberg voor een bedrag van € 600.000 in te zetten. De afschrijvingslasten van het resterende bedrag van € 3 miljoen, zijnde € 120.000 per jaar, worden meegenomen in deze kadernota. Daarmee kan de verdere voorbereiding met aansluitend de uitvoering van een aantal planonderdelen reeds in de tweede helft van 2023 opstarten. Parallel aan de nadere uitwerking zoeken wij naar cofinancieringsmogelijkheden. Wij gaan uiteraard voor een maximale cofinanciering vanuit subsidies en bijdragen van derden.

4.4.11 Cultuurbeleidsplan

Het is wenselijk om na het afronden van de visie VTE, in lijn met deze visie een brede verdiepingsslag te maken inzake de thema's kunst en cultuur. Op dit moment ontbreekt het aan een vastgesteld beleid en richtinggevend kader voor initiatieven en ontwikkelingen binnen deze sector. De kosten voor de opstelling en begeleiding van dit traject door een terzake kundig bureau ramen wij op eenmalig € 65.000 (incl. participatietraject met de stakeholders binnen deze sector in onze gemeente).

4.4.12 Onderhoud buitenkunstwerken

De Kunst- en Cultuurraad onderhoudt sinds 2017 rond de 40 buitenkunstwerken die op gemeentelijke gronden staan. Dit doen zij samen met een professionele partij: Kunstwacht Delft. Jaarlijks dienen al deze kunstwerken geschouwd en gereinigd te worden, de bronzen kunstwerken worden opnieuw gecoat, en zowel kleine reparaties als grootschalige restauraties worden uitgevoerd. Het uitgangspunt van structureel onderhoud is dat er op termijn grootschalige (kostbare) restauraties voorkomen kunnen worden.

Vóór 2017 werd er geen structureel onderhoud gepleegd aan de buitenkunstwerken. Een groot deel van deze kunstwerken waren daardoor dan ook in staat van verval en verwaarlozing. De KCR maakte zich zorgen hierom en signaleerde dit destijds bij de gemeente. In overleg met de gemeente heeft de KCR deze taak vervolgens op zich gepakt. In 2017 waren er hiervoor geen extra gemeentelijke gelden beschikbaar. De KCR heeft de kosten onder andere uit de eigen waarderingssubsidie opgevangen, uit sponsorgelden, als ook door zelf mee te helpen bij het onderhoud. Van de periode 2017 t/m 2020 gaat het om ruim € 14.000 die de KCR hier zelf in geïnvesteerd heeft. (NB: In de oorspronkelijke waarderingssubsidie die de KCR jaarlijks van de gemeente ontvangt is er financieel geen rekening gehouden met deze taak. Deze taak kwam immers pas later erbij.)

In 2020 is er uiteindelijk structureel € 3.000 vrij gemaakt aan gemeentelijke gelden om de KCR in het onderhoud te ondersteunen. In de praktijk bleek dit bedrag echter ook niet genoeg. In de periode van 2020 tot nu heeft de KCR wederom gelden bijgelegd uit de eigen waarderingssubsidie, als ook uit sponsorgelden. Alleen de meest urgente zaken kunnen opgepakt worden, waardoor het

jaarlijks goed onderhouden van alle kunstwerken niet mogelijk is. Om dit wel te kunnen doen, en ook grotere reparaties op te kunnen vangen, is er in totaal € 7.500 per jaar nodig. Wij vragen uw raad daarom om structureel € 4.500 extra per jaar vrij te maken voor het onderhoud aan onze buitenkunstwerken, naast de € 3.000 die de KCR nu reeds jaarlijks krijgt voor het uitvoeren van deze taak. Immers zijn goed onderhouden buitenkunstwerken van groot belang voor het woongenot van onze inwoners als ook voor de indruk die onze bezoekers krijgen.

4.4.13 Beleid cultureel erfgoed

In 2021 is door uw raad een voorstel vastgesteld om te komen tot een gemeentelijk cultureel erfgoedbeleid. Hierin werden destijds circa 950 panden en objecten benoemd als potentieel aan te wijzen gemeentelijk monument. In juni 2023 heeft uw raad een voorstel ontvangen om de procedure en het aantal aan te wijzen gemeentelijke monumenten te verfijnen naar circa 50 panden, aangevuld en gemotiveerd met redengevende beschrijvingen. Tevens wordt voor 1 januari 2024 een erfgoedverordening en erfgoedsubsidieverordening opgesteld.

Daarnaast zullen in 2024 aanvullend circa 250 objecten en panden als beeldbepalend c.q. karakteristiek worden aangewezen. Voor deze aanwijzing dienen eveneens gemotiveerde redengevende omschrijvingen te worden opgesteld. Hiervoor dient een aanvullend budget van € 100.000 beschikbaar te worden gesteld. Voorgesteld wordt om deze kosten ten laste te brengen van de investeringsreserve instandhouding monumenten.

Om de gemeentelijke monumenten in stand te houden en te kunnen onderhouden ligt het in de bedoeling om de eigenaren van een monument of waardevol object te faciliteren in het behoud van de erfgoedwaarden van het object dan wel pand. Hiervoor is structureel budget in de vorm van een erfgoedsubsidie noodzakelijk. Om de subsidieaanvragen voor gemeentelijke monumenten, beeldbepalende panden, objecten en het immaterieel erfgoed tegemoet te komen vanaf 2025 achten wij een structureel bedrag van € 100.000 per jaar toereikend.

4.4.14 Project aansprakelijkheid en eigendommen groeves

Onze gemeente heeft tussen de twee- en driehonderd kilometer aan ondergronds groeveareal binnen haar gemeentegrenzen en is daarmee de grootste partij in Zuid-Limburg wanneer het gaat om mijnbouw-historisch erfgoed en winterverblijven voor circa negen verschillende vleermuissoorten. Ook zijn in de gemeente de meeste exploitanten van onderaardse mergelgroeven te vinden. De complexiteit van vraagstukken rondom aansprakelijkheid, verantwoordelijkheid, toezicht en beheer zijn legio. In 2023 wordt een aanvang gemaakt met een project om te komen tot een toekomstig integraal gemeentelijk groevenbeleid waar de knelpunten rond mijnbouw, erfgoed, natuurbeheer en economie voor de lange termijn met elkaar in balans zullen worden gebracht. Mogelijk dat aanvullend incidenteel budget nodig is voor de nadere uitwerking van dit vraagstuk. Mocht dit het geval zijn, dan wordt het noodzakelijke bedrag opgenomen bij de begrotingsbehandeling 2024.

4.4.15 Sporthal de Bosdries

De uitkomsten van het onderzoek renovatie en/of nieuwbouw sporthal de Bosdries worden verwacht in juni 2023. Het verzoek met betrekking tot verdere financiële middelen wordt uitgevraagd in de begroting van 2024.

4.5 Programma Onderwijs

4.5.1 Adelante krediet en huisvesting onderwijs (watersnood)

Op 21 februari 2022 heeft u vooruitlopend op de afwikkeling van de verzekeringsclaim en toekenningen van derden een voorlopig krediet van € 4.787.015 beschikbaar gesteld voor het

opheffen van de schade ontstaan ten gevolge van waterschade aan de onderwijsgebouwen en het realiseren van tijdelijke onderwijs huisvesting ten behoeve van de Mytyschool Adelante. Inmiddels heeft Adelante uitkeringen ontvangen vanuit de WTS en het Nationaal Rampenfonds als tegemoetkoming in de kosten voor het herstel van de waterschade.

Er resteert nog een bedrag aan restschade. Zodra de schade waar geen toekenningen van derden tegenover staat definitief vastgesteld kan worden, wordt de eindafrekening aan u voorgelegd.

4.5.2 Nieuwbouw openbare basisschool Berg en uitbreiding openbare basisschool Broekhem

Op 13 december 2021 heeft u een krediet van € 3.658.678 beschikbaar gesteld voor nieuwbouw van de openbare basisschool Berg. Op 11 oktober 2021 heeft u een voorlopig krediet van € 622.164 (incl. BTW) beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van openbare basisschool Broekhem. Gezien de enorme stijging van bouwkosten zal, naar verwachting, bijstelling van deze kredieten noodzakelijk zijn. Zodra wij zicht hebben op de nieuwe ramingen wordt aan uw raad een voorstel voor bijstelling van deze kredieten voorgelegd. Voor de herinrichting van de vrijkomende openbare ruimte ter plaatse van de school is nog geen budget voorzien. Momenteel wordt gewerkt aan een schetsontwerp. We zijn nog in afwachting van onderzoeken.

4.5.3 Onderwijsachterstandenbeleid

Op 9 december 2019 heeft u het beleidsplan Onderwijsachterstanden “Samen de juiste dingen doen” doen vastgesteld en daarbij tevens vastgelegd welke middelen jaarlijks beschikbaar worden gesteld voor uitvoering van het plan. Dit plan bestreek de periode 2019 tot en met 2022. Er is een nieuw beleidsplan Onderwijsachterstanden in voorbereiding. Dit nieuwe plan wordt dit jaar ter besluitvorming aan u voorgelegd. Om te voorkomen dat de uitvoering van beleid stagneert zijn de activiteiten die in 2023 plaats vinden gedekt uit het restant budget van voorgaande jaren.

4.6 Programma Sociaal Domein

4.6.1 Structurele invulling taakstelling sociaal domein

We hebben voor programma Sociaal Domein en Onderwijs in 2022 meer begroot dan dat daadwerkelijk is uitgegeven op beide programma's. Tegelijkertijd hebben we een taakstelling op deze 2 programma's. Daarom wordt de komende periode bekeken, naast de aanvullende maatregelen die reeds genomen zijn, waar structurele ruimte zit in de begroting van het sociaal domein waarmee we de taakstelling kunnen invullen. In de programmabegroting 2024 en de meerjarenraming 2025 t/m 2027 wordt duidelijk in hoeverre de taakstelling kan worden ingevuld, welk deel nog open blijft staan en wat daar de vooruitzichten zijn. Tegelijkertijd moet nu al worden opgemerkt dat het sociaal domein zich niet (altijd) laat sturen. De inkomsten en uitgaven worden grotendeels bepaald door externe factoren, zoals Rijksbeleid, maatschappelijke ontwikkelingen (energiecrisis, opvangcrisis) en de problematiek van de eigen inwoners.

4.6.2 Ontwikkelingen Xonar

Xonar bevindt zich momenteel in financieel zwaar weer. De belangrijkste verantwoordelijkheid van de gemeente hierbij is om de continuïteit van de zorg aan jeugdigen te waarborgen. Er is een werkgroep opgericht die samen met de jeugddoorloopteam het herstelplan van Xonar beoordeeld voor de langere termijn. Het voorstel van het herstelplan wordt besproken met de 16 gemeenteraden in de eerste raadsvergaderingen na het zomerreces.

4.6.3. Beleid armoede en schuldhulpverlening

Sinds 2020 staan we voortdurend in de crisistand. Na de coronacrisis en de watersnood, waarvan de na-ijleffecten voor een deel nog zichtbaar moeten worden, zijn we nu geconfronteerd met nieuwe

crises zoals de wooncrisis en de energiecrisis. Allen hebben effect op mensen en dus op het sociaal domein. Dit uit zich op verschillende wijzen, bijvoorbeeld een tekort aan betaalbare woningen, een minder besteedbaar inkomen en stijgende prijzen. Hierdoor bestaat het risico dat op termijn het beroep op schuldhulp- en armoederegelingen stijgt. Momenteel wordt er gewerkt aan een nieuw beleidsplan armoedebestrijding en schuldhulpverlening. Het streven is dit plan eind dit jaar vast te laten stellen door uw raad. Bij het opstellen van dit plan wordt het huidige beleid geëvalueerd en wordt de exacte omvang van de problematiek in beeld gebracht. Op basis hiervan wordt bekeken of er grote aanpassingen of verruiming van regelingen noodzakelijk is.

4.6.4 WMO uitvoeringsplan

Dit voorjaar heeft uw raad het regionale beleidsplan WMO vastgesteld. Volgende stap, waarmee wij nu volop bezig zijn, is het opstellen van een bijbehorend uitvoeringsplan. Zoals beloofd stellen we dit op in nauwe samenwerking met onze inwoners, netwerkpartners en de ASD. We doen een uitgebreide behoeftepeiling onder deze groepen en maken een inventarisatie van de bestaande voorzieningen. De uitkomst is dat wij komen tot een opsomming van voorzieningen die wij nog missen of die versterking behoeven. Op de realisatie daarvan ligt de komende beleidsperiode de focus.

4.6.5 Onderbreking financieringsystematiek voogdij en 18+

Per 1 januari 2022 is het nieuwe woonplaatsbeginsel Jeugdwet ingegaan, als gevolg hiervan ontstaat er een wijziging in de financiering waar gemeenten een nadeel van kunnen ondervinden. Om de overgang van financieringsystematiek goed te laten verlopen is een compensatieregeling in het leven geroepen. Gemeente Valkenburg aan de Geul heeft een aanvraag gedaan voor een compensatie ad € 1.056.000 die goedgekeurd is door het Ministerie. Doordat de beschikbare middelen zijn overvraagd wordt een bedrag van € 876.000 uitgekeerd. De terugbetaling wordt toegevoegd aan de reserve sociaal domein. Deze mutatie is reeds aangekondigd in de najaarsnota 2022.

4.6.6 Indexering sociaal domein

Binnen het sociaal domein hebben een aantal partners aangegeven dat zij vanaf 2024 een significante stijging met betrekking tot de indexering zullen doorvoeren. Onze welzijnsinstelling Trajekt heeft aangegeven dat zij ook al in 2023 een indexering zullen doorberekenen aan de gemeente. Met Trajekt is na uitvoerig overleg afgesproken dat de subsidie jaarlijks zal worden geïndexeerd op basis van deels de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling (OVA) en deels de consumentenprijsindex (CPI). Daarbij wordt voor de component OVA 80% gehanteerd en voor de component goederen en diensten 20%. Voor 2023 betekent dat de volgende indexering:

- OVA 80% van 6.36% = 5,09%
- CPI 20% van 10% = 2%

Totale index voor 2023 bedraagt 7,09%.

Voor 2024 zal het indexeringspercentage worden vastgesteld op basis van de OVA en CPI van het lopende jaar. Bij de subsidieaanvraag voor 2024 wordt een voorlopige index gehanteerd. Een correctie vindt plaats zodra de index definitief is.

De financiële consequenties van voorstaande worden in nauwe samenhang bekeken met de invulling van de taakstelling sociaal domein en de stelpost voor indexatie en loon- en prijscompensatie gemeentefonds.

4.7 Programma Volksgezondheid en Milieu

4.7.1 Riolering / GRP / Waterprogramma

In het najaar 2023 wordt een nieuw Waterprogramma 2024-2027 (voorheen het Gemeentelijk Rioleringsplan) ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Het Waterprogramma laat zien hoe de gemeente invulling geeft aan de drie wettelijke gemeentelijke zorgplichten:

- Doelmatige inzameling en transport van afvalwater;
- Doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater;
- Voorkomen of beperken van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand.

Daarmee gaat het programma ook over het voorkomen van wateroverlast in de bebouwde kom, over het verminderen van verstening, en het verbeteren van de waterkwaliteit. In dit Waterprogramma maken we keuzes voor water en riolering die bijdragen aan deze brede doelen. We onderbouwen zo een doelmatige bestendig van de rioolheffing voor de komende vier jaar.

Het nieuwe Waterprogramma 2024-2027 bestaat uit drie delen:

- 1. Waterprogramma 2024-2027 Valkenburg aan de Geul**
Vertaling doelen naar gemeentelijke maatregelen, kostendekkingsvoorstel.
- 2. Watertakenplan Maas en Mergelland 2023-2027**
Bevat de gezamenlijke doelen en acties op het gebied van afvalwater, hemelwater en grondwater en de gevolgen daarvan voor oppervlaktewaterkwaliteit en de grondwaterkwaliteit voor de drinkwaterwinning.
- 3. Klimaatadaptatiestrategie Maas en Mergelland 2023-2027**
Bevat de visie, doelen en gezamenlijke acties op het gebied van hevige neerslag, langdurige droogte, extreme hitte en de gevolgbepijking van overstromingen.

4.7.1a Afkoppelen regenwater gemeentehuis en vijver park Dersaborg

De gemeente heeft ook een opgave ten aanzien van het afkoppelen van regenwater van de gemeentelijke gebouwen met als doel herstel van de grondwaterstand/minder verdroging. Het regenwater van het gemeentehuis wordt opgevangen en vervolgens geïnfiltrerd in de bodem. Het overbrengen naar een vijver is niet gangbaar, omdat het regenwater dan niet terecht komt in de bodem, maar het is niet onmogelijk. Bij een vijver met een natuurlijke bron is dit een overweging. Echter, in het park Dersaborg ontbreekt een natuurlijke bron en een vijver hier kan niet functioneren op alleen regenwater. De vijver zou zeer frequent met leidingwater moeten worden bijgevoerd om een bepaald niveau te kunnen handhaven en om de flora en fauna welke zich rondom een vijver gaat ontwikkelen, te kunnen beschermen. Het bijvullen van de vijver met leidingwater schiet het doel van afkoppelen regenwater om verdroging tegen te gaan voorbij.

4.7.2 Lokale energiecoöperatie

Via de raadscommissie Fysiek Domein hebben wij u tussentijds geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom de oprichting van een gezamenlijke energiecoöperatie met de gemeente Gulpen - Wittem. Dit op basis van een initiatief vanuit betrokken inwoners. Het plan wordt steeds concreter, om tot een levensvatbaar initiatief over te gaan is de verwachting dat er een beperkte bijdrage vanuit de gemeente nodig is. Het advies is om is de begroting een structureel bedrag van € 10.000 op te nemen onder de noemer “bijdrage lokale energiecoöperatie”.

4.7.3 Beleidskader afval en programma circulaire economie

Valkenburg aan de Geul streeft er naar een duurzame, gezonde en kennis gedreven gemeente te zijn. De transitie naar een circulaire economie maakt daar onlosmakelijk deel van uit en is in 2021 in gang gezet. Inmiddels is duidelijk geworden dat om een impact te hebben het nodig is scherpe keuzes te maken, waar mogelijk de samenwerking op te zoeken en de combinatie tussen creativiteit

en kennis te bevorderen. Daarom willen we graag in 2024 inzetten op het ontwikkelen van een Programma Circulaire Economie.

4.8 Algemeen, bestuur en ondersteuning en overhead

4.8.1 Subsidieverkenning

Bij alle in deze kadernota genoemde opgaven en projecten worden subsidiemogelijkheden verkend. Deze verkenning van mogelijke cofinanciering vindt standaard plaats.

4.8.2 Formatieplaats financiële administratie

De financiële administratie van onze gemeente staat al een aantal jaren formeel voor 1,0 fte opgenomen in de begroting. Dit is geen structureel houdbare situatie. In de afgelopen periode is deze omissie ingevuld met (tijdelijke) externe inhuur. Wij stellen voor om deze formatieplaats met ingang van de begroting 2024 (à € 63.000) structureel in de begroting op te nemen.

4.8.3 Formatie en toekomst buitendienst

De buitendienst voorziet in een belangrijke serviceverlening naar inwoners en de algehele leefbaarheid in de gemeente evenals de calamiteitendienst en gladheidsbestrijding. De inzetbaarheid van de groep medewerkers slinkt gestaag. De aanwas vanuit de doelgroep WSW is gestopt en deze ondersteunende groep slinkt ook zienderogen. Met de huidige bezetting komen de werkzaamheden zoals o.a. het maaien, het straatwerk, het water geven en de inzetbaarheid calamiteitendienst in het geding en is de gladheidsbestrijding conform plan niet uitvoerbaar. Wij stellen voor om een formatieplaats met ingang van 2024 (à € 43.000) structureel in de begroting op te nemen.

Gezien bovenstaande ontwikkelingen en om de toekomst van onze serviceverlening aan onze bewoners door de buitendienst in beeld te brengen, is een onderzoek nodig. We stellen voor hier een onderzoeksbudget van € 35.000 ter beschikking te stellen.

4.8.4 Bijstelling energiekosten

De energiemarkt is in 2022 volop in het nieuws geweest door de prijsstijgingen. Zowel de wereldwijde vraag naar energie, de beperkte binnenlandse (gas)voorraad als de oorlog in Oekraïne stuwden de prijzen enorm op. In 2023 zijn de prijzen weer aan het dalen. Of de daling voortzet en hoe de ontwikkeling van de prijzen zal verlopen de komende jaren is lastig te voorspellen. Het verloop van de leveringstarieven van de afgelopen jaren is als volgt:

Leveringsprijs	2020	2021	2022	2023
Elektriciteit (kWh)	€ 0,05	€ 0,04	€ 0,11	€ 0,39
Gas (m3)	€ 0,19	€ 0,16	€ 0,40	€ 1,37

Voor de levering van duurzame elektriciteit en gas is op basis van een gezamenlijke Europese aanbesteding met o.a. de Zuid-Limburgse gemeenten een overeenkomst gesloten voor een periode van 3 jaren (2023-2025) met 3 optie jaren. De leveringsprijs is gebaseerd op de gemiddelde prijs over een periode van 10 maanden voorafgaande aan het nieuwe kalenderjaar.

In onze gemeentelijke begroting zullen wij rekening moeten houden met genoemde ontwikkelingen. Bij de inschatting van de totale energiekosten 2023 is uitgegaan van de actuele leveringstarieven, de huidige netwerkkosten, het gemiddelde jaarverbruik bij grootverbruik-aansluitingen, de bevoorschotting 2023 bij kleinverbruik-aansluitingen en de actuele overheidsheffingen (belastingen en opslagen duurzame energie- en klimaattransitie).

Op basis hiervan dienen de elektriciteitskosten in 2023 opgehoogd te worden van € 370.000 met € 490.000 tot € 860.000. Hiervan kan € 104.000 worden opgevangen binnen de egalisatiereserve parkeerexploitatie en € 28.000 ten laste worden gebracht van de SPUK-uitkering opvang ontheemden Oekraïne. De resterende € 358.000 wordt ten laste gebracht van het begrotingsresultaat 2023.

De kosten voor gas dienen in 2023 opgehoogd te worden van € 261.000 met € 373.000 tot € 634.000. Hiervan kan € 53.000 ten laste worden gebracht van de SPUK-uitkering opvang ontheemden Oekraïne. De resterende € 320.000 wordt ten laste gebracht van het begrotingsresultaat 2023. Meerjarig wordt voorgesteld om in 2024, 2025, 2026 en 2027 rekening te houden met respectievelijk 50%, 25%, 10% en 10% van de voorgestelde ophoging van de budgetten voor elektriciteit en gas in 2023. Concreet gaat het om de volgende bedragen: € 339.000 in 2024, € 170.000 in 2025, € 68.000 in 2026 en € 68.000 in 2027. De kosten worden ten laste gebracht van de stelpost indexatie en loon- en prijscompensatie uit het gemeentefonds.

4.8.5 Gevolgen CAO personeelsbegroting

Als gevolg van de nieuwe CAO dient de personeelsbegroting te worden bijgesteld. De belangrijkste punten uit de nieuwe CAO met een looptijd van 2 januari 2023 t/m 1 januari 2024 zijn een loonsverhoging van € 240 per maand en een stijging van 2%. Financieel betekent dit een structurele ophoging van de personele lasten met € 760.000. In de primitieve begroting is een toename voorzien van € 440.000, waardoor een structurele bijstelling van € 320.000 noodzakelijk is ter dekking van de personele lasten. Deze bijstelling wordt in 2023 ten laste gebracht van het begrotingsresultaat en vanaf 2024 kan dit gedekt worden uit de stelpost indexatie en loon- en prijscompensatie uit het gemeentefonds.

4.8.6 Overige indexeringen

In deze kadernota is voor zover bekend rekening gehouden met diverse bijstellingen van budgetten als gevolg van aanzienlijke prijsstijgingen. Indien wij nog op andere onderdelen binnen de begroting geconfronteerd worden met noodzakelijke ophogingen van budgetten als gevolg van deze stijgingen, dan zal dit moeten worden opgevangen binnen de stelpost indexatie en loon- en prijscompensatie uit het gemeentefonds.

4.8.7 Uitkering dividend Enexis 2023

In april 2023 heeft Enexis Holding N.V. het dividend uitgekeerd van het boekjaar 2022. Als gevolg van het verkoopresultaat van Fudura B.V. konden wij een extra uitkering inboeken van € 202.000.

4.8.8 BsGW harmonisatie belastingheffing

BsGW is op dit moment bezig met de harmonisatie van de belastingheffing bij de deelnemende gemeenten. Daar waar afgeweken wordt van de 'standaard' maatstaf van de heffing, zullen vanaf 2024 extra kosten in rekening worden gebracht. Onze gemeente wijkt af van de 'standaard' bij de rioolheffing. De rioolheffing is gebaseerd op het werkelijke waterverbruik, daar waar de 'standaard' een staffel in waterverbruik is. Door de maatstaf van heffing te wijzigen zal er een beperkte verschuiving tussen de gebruikers plaatsvinden. Bij de raadsnota voor de tariefmaatregelen voor het jaar 2024 zullen wij nader ingaan op deze verschuiving. Voorgesteld wordt om in te stemmen met een rioolheffing die gebaseerd is op een staffel in waterverbruik.

5. Samenwerking

De kadernota 2023 is tot stand gekomen met medewerking van alle afdelingen binnen de ambtelijke organisatie.

6. Aanbestedingen

Bij de uitvoering van de voorstellen die zijn opgenomen in deze kadernota worden de vigerende aanbestedingsrichtlijnen van de gemeente in acht genomen.

7. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

8. Financiën

De voorstellen zoals opgenomen in deze kadernota laten zich als volgt samenvatten:

Financiële samenvatting kadernota 2023	Incidenteel (I) / Structureel (S)	Wijziging begroting 2023	(kader t.b.v.) Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Programma Veiligheid, Toezicht en Handhaving						
4.1.1	S	136.000	136.000	136.000	136.000	136.000
4.1.2	I		30.000			
4.1.3	Onderzoek formatieplaats OOV <i>Ter kennisname</i>					
Programma Economie en Toerisme						
4.2.1	S		-550.000	-550.000	-550.000	-550.000
4.2.2	S		90.000	90.000	90.000	90.000
4.2.3	I		50.000			
4.2.4	S		275.000	275.000	275.000	275.000
4.2.5	S		19.000	19.000	19.000	19.000
4.2.6	I	20.190				
	I	-20.190				
4.2.7	S		30.000	30.000	30.000	30.000
Programma Verkeer, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening						
4.3.1	Parkeerbeleidsplan <i>Ter kennisname</i>					
4.3.2	I		25.000			
	I		-25.000			
4.3.3	I		120.000			
4.3.4	<i>Stimuleren duurzaam reisgedrag, langzaam verkeersverbinding en deelmobiliteit:</i>					
4.3.4a	I	15.000				
4.3.4b	Deelmobiliteit <i>Ter kennisname</i>					
4.3.5	Valkenburg ontwikkelt Oost <i>Ter kennisname</i>					
4.3.6	S		275.000	275.000	275.000	275.000
4.3.7	I	250.000				
4.3.8	I	270.000				
4.3.9	S	3.000	11.000	11.000	14.000	14.000
4.3.10	I	44.000				
Programma Sport, Cultuur en Recreatie						
4.4.1	I	49.000				
4.4.2	I	70.000				
4.4.3	S	76.500	76.500	76.500	76.500	76.500
	S		-76.500	-76.500	-76.500	-76.500
	S	17.500	17.500	17.500	17.500	17.500
4.4.4	I	30.000				
4.4.5	I	8.000				
4.4.6	I	45.000				
4.4.7	I	64.000				
4.4.8	MIOP Openbaar Groen & Vijvers, Gemeentelijke begraafplaatsen <i>Ter kennisname</i>					
4.4.9	S		200.000	200.000	200.000	200.000
4.4.10	S		120.000	120.000	120.000	120.000
	I	-600.000				
	I	600.000				
4.4.11	I	65.000				
4.4.12	S	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
4.4.13	I	100.000				
	I	-100.000				
	S			100.000	100.000	100.000
4.4.14	Project aansprakelijkheid en eigendommen groeves <i>Ter kennisname</i>					
4.4.15	Sporthal de Bosdries <i>Ter kennisname</i>					
Programma Onderwijs						
4.5.1	Adelante krediet en huisvesting onderwijs (watersnood) <i>Ter kennisname</i>					
4.5.2	Nieuwbouw Openbare basisschool Berg en uitbreiding Openbare basisschool Broekhem <i>Ter kennisname</i>					
4.5.3	Onderwijsachterstandenbeleid <i>Ter kennisname</i>					
Programma Sociaal Domein						
4.6.1	Structurele invulling taakstelling sociaal domein <i>Ter kennisname</i>					
4.6.2	Ontwikkelingen Xonar <i>Ter kennisname</i>					
4.6.3	Beleid armoede en schuldhulpverlening <i>Ter kennisname</i>					
4.6.4	WMO uitvoeringsplan <i>Ter kennisname</i>					
4.6.5	Onderbreking financieringssysteem Voogdij en 18+ <i>Ter kennisname</i>					
4.6.6	Indexering Sociaal Domein <i>Ter kennisname</i>					
Programma Volksgezondheid en Milieu						
4.7.1	Riolering / GRP / Waterprogramma <i>Ter kennisname</i>					
4.7.2	S		10.000	10.000	10.000	10.000
4.7.3	Beleidskader afval en programma circulaire economie <i>Ter kennisname</i>					
Algemeen, bestuur en ondersteuning en overhead						
4.8.1	Subsidieverkenning <i>Ter kennisname</i>					
4.8.2	S		63.000	63.000	63.000	63.000
4.8.3	I		35.000			
	S		43.000	43.000	43.000	43.000
4.8.4	S	863.000				
	I	-185.000				
	S		339.000	170.000	68.000	68.000
	S		-339.000	-170.000	-68.000	-68.000
4.8.5	S	320.000	320.000	320.000	320.000	320.000
	S		-320.000	-320.000	-320.000	-320.000
4.8.6	Overige indexeringen <i>Ter kennisname</i>					
4.8.7	I	-202.000				
4.8.8	BsGW harmonisatie belastingheffing <i>Ter kennisname</i>					
Totaal Kadernota 2023		1.878.500	1.044.000	844.000	847.000	847.000

Bovenstaande totalen zullen ten laste worden gebracht van de begrotingsresultaten in het desbetreffende jaar. Op basis van de huidige inzichten houden wij voor 2023 rekening met een tekort van € 468.000, de mutaties in de jaren 2024 t/m 2027 verwachten wij op te kunnen vangen binnen een sluitende begroting. Voorgesteld wordt het geraamde tekort in 2023 ten laste te brengen van de algemene dekkingsreserve.

9. Communicatie

Over deze kadernota zal op de gebruikelijke wijze worden gecommuniceerd.

10. Afwegingen en Advies

Wij adviseren u om:

- De begroting 2023 aan te passen cf. de voorstellen zoals opgenomen in deze kadernota inclusief de daarbij behorende mutaties in de reserves;
- Het college opdracht te geven om de programmabegroting 2024 op te stellen met inachtneming van de voorstellen zoals opgenomen in deze kadernota.

11. Bijlagen

- Toelichting meicirculaire 2023 Gemeentefonds (wordt nagezonden).

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

mr. G.S. Reehuis
algemeen directeur/gemeentesecretaris

D.M.M.T. Prevoo
burgemeester

De raad van de gemeente Valkenburg aan de Geul,

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders de dato 19 juni 2023;

Gezien de schriftelijke beantwoording van de vragen van de raadsfracties de dato 30 juni 2023;

Gelet op het bepaalde in artikel 4 en artikel 6 van de Financiële Verordening 2023;

B e s l u i t :

- De begroting 2023 aan te passen cf. de voorstellen zoals opgenomen in deze kadernota inclusief de daarbij behorende mutaties in de reserves;
- Het college opdracht te geven om de programmabegroting 2024 op te stellen met inachtneming van de voorstellen zoals opgenomen in deze kadernota.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van 10 juli 2023.

De raad voornoemd,

mr. J.W.L. Pluijmen,
griffier

D.M.M.T. Prevoo,
voorzitter